

İSRAİL PENCERESİNDEN BAHAR KALKANI HAREKÂTI

“

İsrail açısından Bahar Kalkanı Harekâtı'nın en dikkat çeken yönü, Türkiye'nin Hizbullah başta olmak üzere Şii milislere verdirdiği ağır kayıplar olmuştur.

”

Gökhan Batu

Araştırma Asistanı, ORSAM

İran ve özellikle Rusya'nın müdahil olmasıyla beraber 2016 yılında Halep'in rejim kontrolüne girmesi, Suriye'deki iç savaşta dönüm noktası olmuştur.

Bu aşamadan sonra muhaliflerin Beşşar Esed rejimine karşı mücadelede önemli geri çekilmeler yaşayacağı ve iç savaş seyirinin rejim lehine daha fazla değişeceği dile getirilmiştir. Buna paralel olarak 2017 yılında muhalifler sahada mevzi kaybetmeye devam etmiştir.

“

Gelinen noktada İran ve Rusya destekli rejim, sistematik olarak gerginliği artırarak çatışmaların yoğunlaşmasına yol açmıştır. Bu ülkeler, salam taktiği olarak da bilinen bu yöntemle, rakip aktörlerle tansiyonu kontrollü olarak yükseltmekte ve sonucundaki kazanımlar yoluyla güç dengesini sürekli kendi lehlerine değiştirmeyi hedeflemektedirler. Nitekim Rusya ve İran destekli rejim, varılan mutabakatın gereklerini yerine getirmemiş ve İdlib dışındaki çatışmasızlık bölgelerinin tümünü ele geçirmiştir.

”

Diğer taraftan Türkiye'nin yoğun gayretleriyle bölgedeki insani krizin önüne geçilmesi adına 30 Aralık 2016'da Astana Süreci başlatılmıştır. Bu bağlamda İdlib, Hama, Doğu Guta ve Dera çatışmasızlık bölgeleri olarak ilan edilmiştir. Ancak takip eden gelişmelerin de gösterdiği gibi rejim ve destekçilerinin, süreci insani ve diplomatik bir bariyer olarak gördüğü anlaşılmıştır. Gelinen noktada İran ve Rusya destekli rejim, sistematik olarak gerginliği artırarak çatışmaların yoğunlaşmasına yol açmıştır. Bu ülkeler, salam taktiği olarak da bilinen bu yöntemle, rakip aktörlerle tansiyonu kontrollü olarak yükseltmekte ve sonucundaki kazanımlar yoluyla güç dengesini sürekli kendi lehlerine değiştirmeyi hedeflemektedirler.

Nitekim Rusya ve İran destekli rejim, varılan mutabakatın gereklerini yerine getirmemiş ve İdlib dışındaki çatışmasızlık bölgelerinin tümünü ele geçirmiştir. Sonuç olarak çok sayıda sivil, buldukları yerleri terk ederek İdlib'e sığınmış ve burada bulunan Suriyeli sayısı yaklaşık 3 buçuk milyona ulaşmıştır. Özellikle Batılı ülkelerin, sivil yerleşimlerin Rus hava desteğiyle rejim ve İran destekli gruplar tarafından ayırım gözetilmeksizin bombalanarak savaş suçu işlenmesine kayda değer bir tepki göstermediği gözlemlenmiştir.

Nitekim rejimin bir sonraki hedefinin İdlib olacağını ön görmek zor olmamıştır. Dolayısıyla Türkiye, Astana Süreci kapsamında

kurduğu 12 gözlem noktasıyla İdlib'teki varlığını tahkim etmiş ve rejimin ilerlemesi karşısında geri adım atmayacağı mesajını vermiştir. Bölgede artan gerginlik ve muhtemel çatışma, 17 Eylül 2018'de imzalanan Soçi Mutabakatı'yla ertelenmiş; bu çerçevede, İdlib gerginliği azaltma bölgesinin korunması, M4 ve M5 karayollarının güvenliğinin sağlanması ve çatışmasızlık bölgelerinin oluşturulması gibi kararlar alınmıştır. Ancak rejim, buna da uymayarak saldırılarını devam ettirmiştir.

“

Operasyonun Türkiye adına ön plana çıkan en önemli özelliği, düşman radarlarını körleştiren yerli elektronik harp sistemleriyle beraber yıllardır geliştirdiği ve terör operasyonlarında aktif olarak kullandığı Anka, Bayraktar TB2 ve Karayel gibi İHA ve SİHA'larının, çok sayıda ve koordineli olarak bu harekâta kullanılması olmuştur.

”

Kasım 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında Rus hava desteği ile ilerleyen rejim, Hizbullah ve Şii milisler kesintisiz olarak saldırılarını sürdürmüş, Türkiye'nin kurduğu bazı gözlem noktalarını da kuşatmak suretiyle Serakib ve Neyrab'a kadar ilerlemiştir. Bu noktaya kadar rejimin, Türkiye'nin diplomatik ve insani gayretlerini yanlış yorumladığı ve bunu bir zafiyet olarak değerlendirdiği ifade edilebilir. Rejimin saldırılarından kaçan 1,8 milyon sivil Türkiye sınırlarına ilerlerken, bölgede konuşlu İdlib gerginliği azaltma bölgesini kuru-

makla görevli olan Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) unsurları da rejim tarafından hedef alınmıştır. TSK tarafından misliyle karşılık verilen bu saldırıların en şiddetlisi, 27 Şubat 2020'de meydana gelmiştir. Konuları Rusya ile paylaşılmasına rağmen rejimin hava saldırısı sonucu ilk etapta 34 askerimiz şehit olmuş, 36 askerimiz ise yaralanmıştır.

Bu saldırıdan hemen sonra Türkiye, her bir rejim unsurunun kendisi için meşru hedef olduğunu açıklayarak Bahar Kalkınma Harekâtı'nı başlatmıştır. Operasyonun Türkiye adına ön plana çıkan en önemli özelliği, düşman radarlarını körleştiren yerli elektronik harp sistemleriyle beraber yıllardır geliştirdiği ve terör operasyonlarında aktif olarak kullandığı Anka, Bayraktar TB2 ve Karayel gibi İHA ve SİHA'larının, çok sayıda ve koordineli olarak bu harekâta kullanılması olmuştur. Rejimin Rus yapımı hava savunma sistemleri (HSS), 2014 yılında dönemin ABD Başkanı Barack Obama tarafından Suriye'ye Amerikan müdahalesinin önündeki en önemli engellerden biri olarak öne sürülmüştü. Oysa Şubat 2020'de Sırbistan'a da teslimatı gerçekleşen Rus yapımı en gelişmiş kısa menzilli HSS olarak gösterilen Pantsir S-1 de dahil ol-

mak üzere rejim HSS'lerinden birçoğu 72 saat içinde Türk SİHA'ları tarafından yok edilmiş ve bu durum büyük yankı uyandırmıştır. Operasyonun dikkat çeken bir başka yönü de Milli İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) etkinliği olmuştur. Sahadaki rejim unsurlarına ilişkin sağlanan yüksek doğrulukta taktik istihbarat sayesinde çok sayıda rejim komutanının yanı sıra 9 Hizbullah militanı etkisiz hale getirilmiştir. 5 Mart'ta ateşkes sağlanıncaya kadar rejim saflarında savaşan 3 binden fazla asker ve İran destekli Şii milisin yanı sıra aralarında 3 savaş uçağı, 8 helikopter, 7 HSS ve yüzlerce tankın da bulunduğu çok sayıda silah etkisiz hale getirilmiştir. Bu harekâtle Türkiye, saldırıyla beraber zedelenen caydırıcılığını önemli oranda tekrar tesis etmiştir.

İsrail'in Harekâta Yaklaşımının Arka Planı

Bahar Kalkınma Harekâtı, İsrail tarafından da yakından takip edilmiştir. Keza Türkiye'nin harekât kapsamında hedef aldığı İran destekli gruplar, bu ülkenin Suriye iç savaşına müdahil olmasından itibaren İsrail üzerinde bir tehdit algısına sebep olmuştur. Bu doğrultuda İsrail, Suriye sahasında İran destekli unsurlara çok sayıda

saldırı gerçekleştirmiş ve bu kapsamda rejimi de hedef almaktan çekinmemiştir. Bahar Kalkanı Harekâtı ile gözler kuzeyde, İdlib üzerindeyken dahi 4 Mart'ta İsrail tarafından Humus ve Kuneytra'da hava saldırıları düzenlenmiştir.

“

Esasında 2018 yılında, terör örgütü YPG'yi hedef alan Zeytin Dalı Harekâtı sırasında, İsrail tarafından Türkiye'ye yönelik sert açıklamalar gelmişti. Haziran 2019'da ABD, Rusya ve İsrail liderlerinin güvenlik danışmanlarının bir araya geldiği toplantıdan sonra İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, bütün yabancı orduların Suriye'den çekilmesi yönünde Türkiye'yi de hedef alan bir çağrı yapmıştı.

”

İsrail açısından Bahar Kalkanı Harekâtı'nın en dikkat çeken yönü, Türkiye'nin Hizbullah başta olmak üzere Şii milislere verdirdiği ağır kayıplar olmuştur. Esasında 2018 yılında, terör örgütü YPG'yi hedef alan Zeytin Dalı Harekâtı sırasında,

İsrail tarafından Türkiye'ye yönelik sert açıklamalar gelmişti. Haziran 2019'da ABD, Rusya ve İsrail liderlerinin güvenlik danışmanlarının bir araya geldiği toplantıdan sonra İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, bütün yabancı orduların Suriye'den çekilmesi yönünde Türkiye'yi de hedef alan bir çağrı yapmıştı. Buna karşın 27 Şubat'ta gerçekleşen saldırıdan sonra İsrail'in Ankara Büyükelçiliği tarafından Türkiye'ye başsağlığı dilenmesi ve Bahar Kalkanı Harekâtı esnasında özellikle İsrail medyasında daha mutedil bir dil kullanılması dikkat çekmiştir. Dolayısıyla İsrail'in, Türkiye'nin Suriye'deki varlığına genel olarak karşı çıktığı; ancak Türkiye'nin düzenlediği harekâtlara dair politika belirlerken seçici davrandığı sonucuna varılabilir. Bu doğrultuda İsrail'in, Türkiye'nin rejim, Hizbullah ve Şii milisler gibi unsurları vurmasının kendi stratejik menfaatlerine uygun gördüğü ve pragmatik bir tutum sergilediği anlaşılmaktadır. Bilhassa Hizbullah militanlarının verdiği kayıpların, örgütü zayıf göstermesi açısından İsrail tarafından memnuniyetle karşılandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Taraflar arasında süren psikolojik savaş bakımından bu durumun

etkili olacağı değerlendirilebilir. Dahası İsrail'in rejime yaklaşımı açısından da bu hususlar paralellik göstermektedir. Suriye'de kendi hesabına karmaşık bir strateji izleyen İsrail, bir yandan “İslamcı muhaliflerdense” zayıf bir rejimin lideri olarak Esed'in ülkenin başında kalmasını tercih etmiş, diğer yandan çeşitli muhalif gruplara destek olarak rejimin zayıflamasına katkıda bulunmuştur.

Şubat ayında, İsrail Savunma Bakanı Naftali Bennett'in, İran'ın 12 ay içerisinde Suriye'den çıkarılmasının amaçlandığını söylemesi, önümüzdeki aylarda yaşanması olası gerginliklerin işaretçisi olmuştur. Esasında 2018 sonu itibarıyla Hizbullah ve İsrail arasındaki tansiyonun arttığı bir trend gözlemlenmeye başlamıştır. Hizbullah'ın Lübnan'da artan etkisi ve gelişen füze kapasitesinden duyduğu rahatsızlığı defaten dile getiren İsrail, 2006'da Hizbullah'la girdiği ve 34 gün süren savaştan çıkardığı dersler doğrultusunda bu örgütle gerçekleşmesi muhtemel bir başka sıcak çatışma eğiliminde olduğunu gizlememektedir. 2006'da sahadan aldığı istihbarat ve hava gücüne dayanan bir strateji izleyen İsrail, ilk etapta kayda değer bir başarı sağlasa da ilerleyen aşamalarda geniş bir kara harekâtına ihtiyaç duymuş; fakat stratejik amaçlarına ulaşamamıştır. Bugün ise Hizbullah, 2006 yılına göre kapasitesini ciddi derecede artırmıştır. Dolayısıyla Hizbullah'ın misyonu ve İran'ı hedef alan her türlü müdahale ve ambargodan doğrudan etkileneceği düşünüldüğünde, böyle bir gerilimde bu örgütün de İsrail için bir cephe teşkil edeceği muhakkaktır. ■